

Ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2009.gada 30.jūnijam.

Grozījumi: 06.11.1996. likums (L.V., 26.nov., nr.201/202;
Ziņotājs, 1996, nr.24)
27.12.1996. likums (L.V., 7.jan., nr.3/4;
Ziņotājs, 1997, nr.3)
22.05.1997. likums (L.V., 3.jūn., nr.133;
Ziņotājs, 1997, nr.13)
20.11.1997. likums (L.V., 5.dec., nr.315/316;
Ziņotājs, 1998, nr.1)
21.10.1998. likums (L.V., 5.nov., nr.333;
Ziņotājs, 1998, nr.24)
22.04.1999. likums (L.V., 6.maijs, nr.140;
Ziņotājs, 1999, nr.11)
05.08.1999. likums (L.V., 23.nov., nr.386/387;
Ziņotājs, 1999, nr.23)
04.11.1999. likums (L.V., 23.nov., nr.386/387;
Ziņotājs, 1999, nr.23)
20.12.2001. likums (L.V., 28.dec., nr.188
Ziņotājs, 2002, nr.2)
19.03.2002. ST spriedums (L.V., 20.marts, nr.44)
23.12.2002. ST spriedums (L.V., 24.dec., nr.188)
19.02.2004. likums (L.V., 25.febr., nr.30;
Ziņotājs, 2004, nr.6)
25.10.2004. ST spriedums (L.V., 26.okt., nr.169)
06.04.2005. ST spriedums (L.V., 8.apr., nr.56)
09.06.2005. likums (L.V., 15.jūn., nr.94;
Ziņotājs, 2005, nr.13)
20.10.2005. likums (L.V., 9.nov., nr.179;
Ziņotājs, 2005, nr.24)
02.11.2006. likums (L.V., 15.nov., nr.183;
Ziņotājs, 2006, nr.24)
08.11.2007. likums (L.V., 27.nov., nr.190;
Ziņotājs, 2007, nr.24)
28.02.2008. likums (L.V., 4.marts, nr.35;
Ziņotājs, 2008, nr.7)
10.04.2008. likums (L.V., 24.apr., nr.64;
Ziņotājs, 2008, nr.10)
19.06.2008. likums (L.V., 27.jūn., nr.98;
Ziņotājs, 2008, nr.14)
12.03.2009. likums (L.V., 18.marts, nr.43;
Ziņotājs, 2009, nr.8)
16.06.2009. likums (L.V., 30.jūn., nr.100)

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

2.pants. Likuma uzdevums

3.pants. Tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju

4.pants. Valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai pakļautās personas

5.pants. Gada ienākums, no kura tiek izdarītas sociālās apdrošināšanas iemaksas, un šo iemaksu

6.pants. Līdzekļi valsts pensiju izmaksāšanai

7.pants. Valsts pensiju veidi

8.pants. Apmēra ziņā lielākās valsts pensijas piešķiršana

9.pants. Valsts pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs

10.pants. Apdrošināšanas stāža apliecināšana

II nodaļa Tiesības uz vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pensiju

[11.pants. Tiesības uz vecuma pensiju](#)
[12.pants. Vecuma pensijas aprēķināšana](#)
[13.pants. Pensijas aprēķināšanai piemērojamais laika periods \(gados\), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa](#)
[14.pants. Tiesības uz invaliditātes pensiju](#)
[15.pants. Invaliditātes noteikšana](#)
[16.pants. Invaliditātes pensijas aprēķināšana](#)
[17.pants. Invaliditātes pensijas izmaksas pārtraukšana](#)
[18.pants. Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju](#)
[19.pants. Ģimenes locekļi, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju](#)
[20.pants. Par apgādājamiem uzskatāmie ģimenes locekļi](#)
[21.pants. Adoptētā tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju](#)
[22.pants. Padēla un pameitas tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju](#)
[23.pants. Apgādnieka zaudējuma pensijas aprēķināšana](#)
[24.pants. Valsts pensijas apmēra palielināšana sakarā ar apdrošināšanas iemaksu veikšanu par periodu pēc pensijas piešķiršanas](#)
[24. 1 pants. Valsts pensijas apmēra palielināšana sakarā ar pievienoto fondētās pensijas kapitālu](#)
[25.pants. Piešķirtās valsts pensijas pārrēķināšanas gadījumi un termiņi](#)
[26.pants. Valsts pensijas palielināšana atbilstoši patēriņa cenu indeksa izmaiņām](#)
[26. 1 pants. Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga](#)
[III nodaļa Valsts pensijas piešķiršana](#)
[27.pants. Valsts pensijas pieprasīšanas kārtība](#)
[28.pants. Valsts pensiju piešķiršana un pārrēķināšana Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļā](#)
[29.pants. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras administratīvo aktu apstrīdēšana un pārsūdzēšana](#)
[30.pants. Valsts pensijas piešķiršanas termiņi](#)
[31.pants. Valsts pensijas piešķiršanas termiņš sakarā ar pensijas veida maiņu](#)
[IV nodaļa Valsts pensijas izmaksa](#)
[32.pants. Valsts pensijas izmaksāšanas kārtība](#)
[33.pants. Avansi](#)
[34.pants. Valsts pensijas saņēmēja pienākumi](#)
[35.pants. Valsts pensijas izmaksa par pagājušo laiku](#)
[36.pants. Ieturējumi no valsts pensijas](#)
[37.pants. Sakarā ar pensijas saņēmēja nāvi nesāņemtās pensijas un apbedīšanas pabalsta izmaksāšana](#)
[38.pants. Pensijas izmaksa personām, kuras izbrauc uz ārvalstīm](#)
[Pārejas noteikumi](#)

 Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Par valsts pensijām

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

1) apdrošināšanas stāžs — pilnos gados izteikts laika periods, kurā sociāli apdrošinātā persona (turpmāk — apdrošinātā persona) pati veikusi sociālās apdrošināšanas iemaksas vai par to veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas, kas attiecas uz tām sociāli

apdrošināmajām personām, kuras apdrošināšanas iemaksas veic ar citu personu starpniecību vai par kurām maksājumus izdara citas personas;

2) *(izslēgts ar 20.12.2001. likumu);*

3) apdrošināšanas iemaksas — sociālās apdrošināšanas iemaksas, ko pensiju apdrošināšanai un invaliditātes apdrošināšanai par apdrošināto personu veicis darba devējs vai pati apdrošinātā persona vai kas veiktas no valsts pamatbudžeta vai attiecīgajiem sociālās apdrošināšanas speciālajiem budžetiem, vai arī iemaksas, kas bija jāveic par tām sociāli apdrošināmajām personām, kuras apdrošināšanas iemaksas veic ar citu personu starpniecību vai par kurām maksājumus izdara citas personas;

4) apdrošināšanas iemaksu alga - ienākumi, no kuriem izdarītas un aprēķinātas sociālās apdrošināšanas iemaksas;

5) apdrošināšanas iemaksu algas indekss - kārtējā un iepriekšējā gada apdrošināšanas iemaksu algu summu attiecība.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

2.pants. Likuma uzdevums

Šā likuma uzdevums ir noteikt:

1) uz apdrošināšanas iemaksām balstītas valsts obligātās pensiju apdrošināšanas sistēmas principus;

2) kārtību, kādā valsts sociālās apdrošināšanas pensiju nodrošina vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma gadījumā.

3.pants. Tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju

(1) Tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju (turpmāk - valsts pensija) saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir Latvijas teritorijā dzīvojošām personām, kas bijušas pakļautas valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai.

(2) Personai, kurai vienlaikus ir tiesības gan uz šajā likumā noteikto valsts pensiju, gan uz pensiju, ko izmaksā no valsts budžeta saskaņā ar citu likumu, piešķir vienu pensiju, ņemot vērā šīs personas izvēli, ja citos likumos nav noteikta citāda kārtība.

(3) Personai, kurai ir tiesības pievienoties pensiju shēmai, ko paredz Padomes 1968.gada 29.februāra regula (EEK, Euratom, EOTK) Nr.[259/68](#), ar ko nosaka Eiropas Kopienų Civildienesta noteikumus un pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (turpmāk — Padomes regula Nr.[259/68](#)), valsts obligātajā pensiju apdrošināšanas sistēmā uzkrātā pensijas kapitāla aprēķināšanu, nodošanu Eiropas Savienības pensiju shēmai un saņemšanu no tās nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

4.pants. Valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai pakļautās personas

(Izslēgts ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

5.pants. Gada ienākums, no kura tiek izdarītas sociālās apdrošināšanas iemaksas, un šo iemaksu

apjoms

(Izslēgts ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

6.pants. Līdzekļi valsts pensiju izmaksāšanai

(Izslēgts ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

7.pants. Valsts pensiju veidi

Saskaņā ar šo likumu ir šādi valsts pensiju veidi:

- 1) vecuma pensija;
- 2) invaliditātes pensija;
- 3) apgādnieka zaudējuma pensija.

8.pants. Apmēra ziņā lielākās valsts pensijas piešķiršana

Apdrošinātajai personai, kurai vienlaikus ir tiesības uz dažāda veida valsts pensijām, piešķirama apmēra ziņā lielākā valsts pensija. Pensiju var pieprasīt jebkurā laikā bez termiņa ierobežojuma, tiklīdz radušās tiesības uz to.

9.pants. Valsts pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs

(1) Valsts pensijas apmērs ir atkarīgs no apdrošināšanas stāža, kurā ieskaitāmi mēneši, kuros veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas attiecīgajam sociālās apdrošināšanas veidam.

(2) Apdrošināšanas stāžu veido apdrošināšanas iemaksu periodi, kuru laikā:

1) persona bijusi obligāti sociāli apdrošināmā persona kā:

- a) darba ņēmējs, par kuru veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas,
- b) pašnodarbinātais, kurš veicis apdrošināšanas iemaksas;

2) apdrošinātā persona atzīta par invalīdu, nestrādā un par šo personu no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas. Aprēķinot vecuma pensiju, minētās apdrošinātās personas invaliditātes laiks ņemams vērā tikai līdz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai;

3) apdrošinātā persona saskaņā ar likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām" saņem sakarā ar slimību vai darbspēju zaudējumu slimības pabalstu vai atlīdzību par darbspēju zaudējumu un par šo personu no darba negadījumu speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas. Apdrošinātā persona atzīta par invalīdu sakarā ar nelaiemes gadījumu darbā vai arodslimību, nestrādā un par šo personu no darba negadījumu speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas. Aprēķinot vecuma pensiju, minētās apdrošinātās personas invaliditātes laiks ņemams vērā tikai līdz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai;

4) apdrošinātā persona saņem bezdarbnieka pabalstu un saskaņā ar likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu bezdarba gadījumam" par šo personu no nodarbinātības speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas;

5) persona, nebūdamā darbā slimības dēļ, saņem slimības vai maternitātes pabalstu un par šo personu no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas;

6) persona ir brīvprātīgi pievienojusies sociālajai apdrošināšanai un veikusi apdrošināšanas iemaksas attiecīgajam sociālās apdrošināšanas veidam;

7) apdrošinātā persona kopj bērnu, kas nav sasniedzis gada vecumu, un saņem vecāku pabalstu saskaņā ar likumu "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" un par šo personu no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta izdarītas apdrošināšanas iemaksas;

8) persona saskaņā ar likuma "Par pilsētas domes, rajona padomes, novada domes un pagasta padomes deputāta statusu" 15.¹pantu saņem pabalstu un par šo personu no

pašvaldības budžeta līdzekļiem ir izdarītas apdrošināšanas iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai;

9) persona ir bijusi apdrošināta Eiropas Savienības pensiju shēmā, ja pensijas kapitāls ir saņemts un ieskaitīts Latvijas valsts pensiju sistēmā.

(3) Ja apdrošināšanas iemaksas izdarītas no valsts pamatbudžeta, apdrošināšanas stāžu veido arī šādi apdrošināšanas iemaksu periodi:

1) (izslēgts ar 19.06.2008. likumu);

2) (izslēgts ar 27.12.1996. likumu);

3) laiks bērna kopšanai, līdz viņš sasniedz pusotra gada vecumu;

4) laiks, kad persona, kuras laulātais (kam piešķirts diplomātiskais rangs saskaņā ar "Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumu") pilda diplomātisko un konsulāro dienestu ārvalstīs, uzturas attiecīgajā ārvalstī kā diplomātisko un konsulāro dienestu pildošas personas laulātais;

5) laiks, kad persona, kuras laulātais pilda militārā dienesta pienākumus ārpus valsts, izņemot gadījumus, kad šis karavīrs piedalās starptautiskajā operācijā, militārajās mācībās, manevros vai atrodas komandējumā, uzturas ārvalstī kopā ar laulāto;

6) laiks, kurā persona saņem atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi;

7) laiks, kurā persona saņem bērna invalīda kopšanas pabalstu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 27.12.96. likumu, 20.11.97. likumu, 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

10.pants. Apdrošināšanas stāža apliecināšana

Apdrošināšanas stāžu apliecina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā uzkrātie dati, kas pierāda apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

II nodaļa

Tiesības uz vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pensiju

11.pants. Tiesības uz vecuma pensiju

(1) Tiesības uz vecuma pensiju ir sievietēm un vīriešiem, kuri sasnieguši 62 gadu vecumu un kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 10 gadiem.

(2) (Izslēgta ar 05.08.99. likumu).

(3) (Izslēgta ar 20.12.2001. likumu).

(4) Personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kuras aprūpējušas līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šādu tiesību nav personām, kurām atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.

(5) Personām, kurām piešķirta vecuma pensija, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra Ministru kabineta noteiktajā kārtībā izsniedz pensionāra apliecību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.11.99. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

12.pants. Vecuma pensijas aprēķināšana

(1) Vecuma pensiju aprēķina pēc šādas formulas:

K

P= -----

G

P - gada pensija, kuras divpadsmitā daļa ir mēneša pensija;

K - apdrošinātās personas pensijas kapitāls, ko veido šīs personas personīgajā kontā reģistrētā apdrošināšanas iemaksu summa un ikgadējais kapitāla pieaugums.

Pensijas kapitāls ir atkarīgs no apdrošināšanas iemaksu algas indeksa. Pensijas kapitāla aktualizēšanas un apdrošināšanas iemaksu algas indeksu aprēķināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Pensijas kapitāls, kuram piemēroti apdrošināšanas iemaksu algas indeksi, ņemot vērā apdrošinātās personas izvēli, pieprasot vecuma pensiju, papildināms ar:

- 1) fondētās pensijas kapitālu, kas uzkrāts atbilstoši Valsts fondēto pensiju likumam;
- 2) (*izslēgts ar 20.10.2005. likumu*);

G - laika posms (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa.

(2) Personām, kurām piešķirta vecuma pensija, sasniedzot šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto vecumu, pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par Ministru kabineta noteikto minimālo vecuma pensiju.

- (3) (*Izslēgta ar 02.11.2006. likumu*).

(*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.05.97. likumu, 20.11.97. likumu, 04.11.99. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu un 02.11.2006. likumu*)

13.pants. Pensijas aprēķināšanai piemērojamais laika periods (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa

Ministru kabinets, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem un Labklājības ministrijas aprēķiniem, nosaka pensijas aprēķināšanai piemērojamo plānoto vecuma pensijas izmaksas laika periodu (gados), par kuru no vecuma pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa. To ik gadus publicē laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

(*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. likumu*)

14.pants. Tiesības uz invaliditātes pensiju

(1) Pirms šā likuma 11.pantā noteiktā vecuma sasniegšanas tiesības uz invaliditātes pensiju saskaņā ar šo likumu ir apdrošinātajām personām ar apdrošināšanas stāžu, kas nav mazāks par trim gadiem, ja tās atzītas par invalīdiem, izņemot personas, kuru invaliditātes cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība.

(2) Personām, kuru invaliditātes cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība, atlīdzību par darbspēju zaudējumu piešķir un izmaksā saskaņā ar likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā vai arodslimībām".

(*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.12.96. likumu un 19.06.2008. likumu*)

15.pants. Invaliditātes noteikšana

Invaliditātes iedalījumu un cēloni, kā arī invaliditātes iestāšanās laiku un ilgumu nosaka veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija.

16. pants. Invaliditātes pensijas aprēķināšana

(1) Invaliditātes pensiju atkarībā no tā, kāda invaliditātes grupa ir noteikta - pirmā, otrā vai trešā -, piešķir:

1) I un II grupas invaliditātes gadījumā pēc šādas formulas:

ASi

I grupas invalīdiem $P = 0,45 \times Vi + \dots \times Vi \times 0,1$

ASie

ASi

II grupas invalīdiem $P = 0,4 \times Vi + \dots \times Vi \times 0,1$

ASie

P - pensija,

Vi - apdrošinātās personas vidējā apdrošināšanas iemaksu alga par jebkuriem 36 mēnešiem pēc kārtas (neatkarīgi no tā, cik ilgs bijis pārtraukums darbā) pēdējo piecu gadu laikā pirms invaliditātes pensijas piešķiršanas. Mēneši, kuros invaliditātes pensijas pieprasītājs nostrādājis nepilnu darba dienu skaitu, invaliditātes pensijas aprēķināšanai ņemami vērā kā pilni darba mēneši. Ja piecu gadu laikā pirms invaliditātes pensijas piešķiršanas ir nostrādāts mazāk par 36 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga aprēķināma par faktiski nostrādātajiem darba mēnešiem,

ASi - apdrošinātās personas individuālais apdrošināšanas stāžs,

ASie - maksimāli iespējamais apdrošināšanas stāžs no likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteiktā vecuma sasniegšanas līdz šā likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanai;

2) III grupas invaliditātes gadījumā - valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta līmenī.

(2) I un II grupas invaliditātes pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, kuram piemērots šāds koeficients:

I grupas invaliditātes gadījumā - 1,6;

II grupas invaliditātes gadījumā - 1,4.

(3) Ja persona piecus gadus pirms invaliditātes pensijas piešķiršanas nav bijusi pakļauta invaliditātes apdrošināšanai, invaliditātes pensija piešķirama apmērā, kāds atbilstoši invaliditātes grupai noteikts šā panta pirmās daļas 2.punktā un šā panta otrajā daļā.

(4) Mainoties invaliditātes grupai, invaliditātes pensijas apmērs pārrēķināms no invaliditātes atkārtotas noteikšanas dienas šajā pantā noteiktajā kārtībā, ņemot vērā apdrošinātās personas individuālo un maksimāli iespējamo apdrošināšanas stāžu un vidējo (aktualizēto) apdrošināšanas iemaksu algu, kāda bija ņemta vērā, aprēķinot (pārrēķinot) invaliditātes pensiju līdz invaliditātes grupas maiņas dienai. Ja invaliditātes grupa tiek mainīta no vieglākas uz smagāku, pārrēķinātais invaliditātes pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par iepriekš saņemtās invaliditātes pensijas apmēru.

(27.12.1996. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.98. likumu, 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

17.pants. Invaliditātes pensijas izmaksas pārtraukšana

(1) Invalīdiem, kas sasnieguši šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto vecumu, invaliditātes pensijas vietā piešķirama vecuma pensija.

(2) *(Izslēgta ar 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2000.).*

(3) Vecuma pensija aprēķināma šā likuma 12.pantā noteiktajā kārtībā.

18.pants. Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju

(1) Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, ja apgādnieks ir bijis apdrošinātā persona, saskaņā ar šo likumu ir viņa ģimenes locekļiem neatkarīgi no apgādnieka nāves cēloņa, izņemot šā panta otrajā daļā minēto gadījumu.

(2) Ja apgādnieka nāves cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība, atlīdzību par apgādnieka zaudējumu piešķir un izmaksā saskaņā ar likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā vai arodslimībām".

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. likumu)

19.pants. Ģimenes locekļi, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju

(1) Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju ir darba nespējīgiem mirušā apgādnieka ģimenes locekļiem, kas bijuši viņa apgādībā (20.pants). Mirušā bērniem apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir neatkarīgi no tā, vai viņi ir bijuši mirušā apgādībā.

(2) Par darba nespējīgiem ģimenes locekļiem uzskatāmi:

1) bērni, kas ir jaunāki par 18 gadiem, kā arī bērni neatkarīgi no vecuma, ja viņi kļuvuši par invalīdiem pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;

2) brāļi, māsas un mazbērni, kas ir jaunāki par 18 gadiem, ja viņiem nav darbspējīgu vecāku, kā arī brāļi, māsas un mazbērni neatkarīgi no vecuma, ja viņiem nav darbspējīgu vecāku un ja viņi kļuvuši par invalīdiem pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas.

(3) Šā likuma noteikumi, kas skar mirušā ģimeni, attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošā ģimeni, ja apgādnieka bezvēsts prombūtnē ir atzīta likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Par darba nespējīgiem ģimenes locekļiem uzskatāmas arī šā panta otrajā un trešajā daļā norādītās personas, ja tās laikā, kad iestājusies apgādnieka nāve vai vēlāk, mācās vai studē vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs vai augstskolās dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecākas par 24 gadiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

20.pants. Par apgādājamiem uzskatāmie ģimenes locekļi

Mirušā ģimenes locekļi uzskatāmi par viņa apgādībā bijušiem, ja tas viņus uzturēja vai viņi no tā saņēma palīdzību, kas viņiem bija pastāvīgs un galvenais eksistences līdzekļu avots.

21.pants. Adoptētā tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju

(1) Adoptētajam ir tādas pašas tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju kā īstajiem bērniem.

(2) Tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, kas adoptētajam bija radušās pirms adopcijas, zūd no tā mēneša, kas seko mēnesim, kurā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļā saņemta informācija par adopcijas faktu. Tiesa nosūta informāciju par adopcijas faktu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai 15 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.11.2006. likumu)

22.pants. Padēla un pameitas tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju

(Izslēgts ar 02.11.2006. likumu).

23.pants. Apgādnieka zaudējuma pensijas aprēķināšana

(1) Šā likuma 19.pantā minētajiem mirušā apgādnieka ģimenes locekļiem apgādnieka zaudējuma pensijas apmērs katram bērnam nedrīkst būt mazāks par 65 procentiem no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta, un to aprēķina no apgādnieka iespējamās vecuma pensijas šādā apmērā:

- 1) vienam bērnam — 50 procenti no pensijas;
- 2) diviem bērniem — 75 procenti no pensijas;
- 3) trim un vairāk bērniem — 90 procenti no pensijas.

(2) Bērniem, kuri zaudējuši abus vecākus, apgādnieka zaudējuma pensiju aprēķina šā panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā no tēva un mātes iespējamām vecuma pensijām. Apgādnieka zaudējuma pensijas apmērs par katru no vecākiem nedrīkst būt mazāks par apmēru, kāds katram bērnam noteikts šā panta pirmajā daļā.

(3) Iespējamā vecuma pensija aprēķināma šā likuma 12.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajā kārtībā, pieņemot, ka līdz mēnesim, kurā apgādnieks sasniegtu vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu, ir veiktas apdrošināšanas iemaksas no tādas apdrošināšanas iemaksu algas, kāda apgādniekam vidēji bija darba vai tam pielīdzinātajos periodos, bet tad, ja vidējā apdrošināšanas iemaksu alga šajos periodos ir bijusi mazāka par 40 procentiem no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (kalendāra gadā, kas beidzas gadu pirms tā gada, kurā tiek piešķirta pensija), vai arī tad, ja apgādniekam pēc šā likuma spēkā stāšanās vispār nav bijis darba un tam pielīdzināto periodu, — no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas 40 procentiem (kalendāra gadā, kas beidzas gadu pirms tā gada, kurā tiek piešķirta pensija).

(4) Šajā pantā noteiktajā kārtībā aprēķinātās pensijas kopējais apmērs nedrīkst būt mazāks par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru.

(5) Ja apgādnieka zaudējuma pensijas apmērs, kas aprēķināts, ievērojot apgādnieka apdrošināšanas iemaksas, nesasniedz šā panta pirmajā daļā noteikto apmēru, starpība tiek segta no valsts pamatbudžeta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(6) Ja apgādnieka zaudējuma pensija par vienu no vecākiem ir jau piešķirta (neatkarīgi no tās piešķiršanas laika), tā netiek pārrēķināta, zaudējot otru no vecākiem. Par otru no vecākiem apgādnieka zaudējuma pensijas daļu piešķir termiņos, kādi norādīti šā likuma 30.panta ceturtajā daļā, un aprēķina kārtībā, kāda noteikta šā panta pirmajā daļā, ievērojot nosacījumus, kādi attiecībā uz apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru minēti šā panta otrajā daļā.

(7) Apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmējam ir tiesības pieprasīt no kopējā pensijas apmēra izdalīt viņam pienākošos pensijas daļu. Pensijas daļu izdala šā likuma 30.panta ceturtajā daļā noteiktajos termiņos, ņemot vērā jau izmaksātās pensijas summas. Ja viens no izdalītās pensijas daļas saņēmējiem zaudē tiesības uz pensiju, pārējiem turpina izmaksāt iepriekš noteikto pensijas daļu (izņemot gadījumu, kad pensijas izmaksa pārtraukta sakarā ar šā likuma 19.panta ceturtajā daļā minētā vecuma sasniegšanu). Ja zaudētās tiesības triju mēnešu laikā nav atjaunotas, pārējiem apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmējiem pensiju pārrēķina šā likuma 25.panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā.

(8) Ja, aprēķinot iespējamo vecuma pensiju saskaņā ar šā panta trešo daļu, iespējamais apdrošināšanas stāža periods līdz dienai, kad apgādnieks sasniegtu vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu, pārklājas divās vai vairākās valstīs, pensijas aprēķināšanai piemērojamo iespējamo apdrošināšanas stāžu aprēķina pēc šādas formulas:

$$AS = \frac{AS_{ie}}{AS_i} \times ASL$$

AS — apdrošināšanas stāžs;

ASi — mirušā apgādnieka individuālais apdrošināšanas stāžs (kopējais visās valstīs);

ASie — apdrošināšanas stāžs, kas būtu uzkrāts no apgādnieka nāves dienas līdz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai;

ASL — mirušā apgādnieka uzkrātais apdrošināšanas stāžs, kas noteikts saskaņā ar šo likumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 21.10.98. likumu, 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

24.pants. Valsts pensijas apmēra palielināšana sakarā ar apdrošināšanas iemaksu veikšanu par periodu pēc pensijas piešķiršanas

(1) Ja par periodu pēc vecuma vai invaliditātes pensijas (I vai II grupas invaliditātes gadījumā) piešķiršanas (pārrēķināšanas) ir veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas, piešķirtā (pārrēķinātā) pensija, pamatojoties uz tās saņēmēja pieprasījumu, pārrēķināma, bet ne biežāk kā reizi gadā. /Sk. "Pārejas noteikumi" 44.punktu/

(2) Pārrēķināto vecuma pensiju veido agrāk piešķirtā (pārrēķinātā) pensija, ņemot vērā šā likuma 12.panta otrajā daļā minētos nosacījumus, un pensija, kas saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto kārtību aprēķināta, ņemot vērā pensijas kapitālu, ko persona uzkrājusi pēc pensijas piešķiršanas (pārrēķināšanas).

(3) *(Izslēgta ar 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2000.)*

(4) *(Izslēgta ar 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2000.)*

(5) I un II grupas invaliditātes pensiju pārrēķina, ņemot vērā papildināto apdrošināšanas stāžu, pēc formulas, kas bija piemērota pensijas apmēra noteikšanai pirms pensijas pārrēķināšanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 27.12.96. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu un 02.11.2006. likumu)

24.¹ pants. Valsts pensijas apmēra palielināšana sakarā ar pievienoto fondētās pensijas kapitālu

Valsts pensiju šā likuma 24.panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā ir tiesības pārrēķināt sakarā ar pievienoto fondētās pensijas kapitālu neatkarīgi no uzkrāšanas ilguma.

(20.12.2001. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.10.2005. likumu)

25.pants. Piešķirtās valsts pensijas pārrēķināšanas gadījumi un termiņi

(1) Tiesības uz valsts pensijas palielināšanu var iegūt sakarā ar:

1) apdrošināšanas iemaksu papildināšanu šā likuma 24.pantā noteiktajā kārtībā;

2) to ģimenes locekļu skaita palielināšanos, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju;

3) fondētās pensijas kapitāla pievienošanu;

4) *(izslēgts ar 20.10.2005. likumu)*.

(2) Ja ir iegūtas tiesības uz valsts pensijas palielināšanu, pensiju pārrēķina šādos termiņos:

1) šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajā gadījumā — ar tā mēneša pirmo dienu, kurā pensionārs pieprasījis pārrēķināt pensiju, ja attiecīgo iesniegumu un visus nepieciešamos dokumentus viņš iesniedzis līdz 15.datumam ieskaitot, un ar nākamā mēneša pirmo dienu, ja iesniegums un visi nepieciešamie dokumenti iesniegti pēc 15.datuma;

2) šā panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajā gadījumā — šā likuma 30.panta ceturtajā daļā noteiktajā termiņā;

3) šā panta pirmās daļas 3.punktā noteiktajā gadījumā — ar dienu, kad pensionārs pieprasījis pārrēķināt pensiju;

4) *(izslēgts ar 20.10.2005. likumu).*

(3) Ja ir samazinājies ģimenes locekļu skaits, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, apgādnieka zaudējuma pensiju pārrēķina ar dienu, kad minētie apstākļi iestājušies.

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

26.pants. Valsts pensijas palielināšana atbilstoši patēriņa cenu indeksa izmaiņām

Valsts pensijas apmērs pārskatāms reizi gadā 1.oktobrī, ņemot vērā faktisko patēriņa cenu indeksu. Ja indekss ir mazāks par skaitli "1", valsts pensijas pārskatītas netiek. Ministru kabinets nosaka valsts pensiju pārskatīšanas kārtību.

(12.03.2009. likuma redakcijā)

26.¹ pants. Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga

(1) Vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī pārskata periodā aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem datiem par sociāli apdrošināto personu apdrošināšanas iemaksu algu summu pārskata periodā, no kuras veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas, un to mēnešu skaitu šajā periodā, par kuriem sociāli apdrošinātajām personām veiktas vai bija jāveic apdrošināšanas iemaksas.

(2) Pensijas teorētiskā apmēra noteikšanai [aprēķinā tiek ņemti vērā vairākās Eiropas Savienības (ES) un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīs uzkrātie apdrošināšanas un tai pielīdzinātie periodi] saskaņā ar Padomes 1971.gada 14.jūnija regulu (EEK) Nr.[1408/71](#) par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu nodarbinātām, pašnodarbinātām personām, kā arī to ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā (turpmāk — regula Nr.[1408/71](#)), attiecībā uz citu ES un EEZ dalībvalstu apdrošināšanas periodiem pieņem, ka personas apdrošināšanas iemaksu alga konkrētajā gadā ir vienāda ar iepriekšējā gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu Latvijā.

(3) Personai, uz kuru attiecas Padomes regula Nr.[259/68](#), vidējo apdrošināšanas iemaksu algu par Eiropas Savienības institūcijās nostrādāto periodu, kurā tā saņēmusi pensijas kapitālu no Eiropas Savienības pensiju shēmas, aprēķina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(21.10.1998. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.10.2005. likumu, 02.11.2006. likumu un 19.06.2008. likumu)

III nodaļa Valsts pensijas piešķiršana

27.pants. Valsts pensijas pieprasīšanas kārtība

Pensijas pieprasījums un pensijas piešķiršanai nepieciešamie dokumenti personīgi iesniedzami vienā no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, 05.08.99. likumu, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

28.pants. Valsts pensiju piešķiršana un pārrēķināšana Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļā

(1) Pensijas pieprasījumu un pensijas piešķiršanai (pārrēķināšanai) nepieciešamos dokumentus, kā arī datus par pensijas pieprasītāja veikto apdrošināšanas iemaksu periodu un

apjomu izskata Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļa, un tās amatpersona pieņem attiecīgu lēmumu.

(2) Ja pensijas pieprasījums tiek noraidīts, lēmumā norādāmi atteikuma iemesli.

(20.12.2001. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.10.2005. likumu)

29.pants. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras administratīvo aktu apstrīdēšana un pārsūdzēšana

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras amatpersonu izdotos administratīvos aktus vai faktisko rīcību persona var apstrīdēt, mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas iesniedzot iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktoram. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktora lēmumu var pārsūdzēt tiesā mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

(20.10.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. likumu)

30.pants. Valsts pensijas piešķiršanas termiņi

(1) Vecuma pensiju piešķir uz mūžu.

(2) Invaliditātes pensiju piešķir uz visu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas noteikto invaliditātes laiku, bet ne ilgāk kā līdz šā likuma 11.pantā noteiktā vecuma sasniegšanai.

(3) Apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir uz laiku, kamēr mirušā ģimenes loceklis tiek uzskatīts par darba nespējīgu saskaņā ar šā likuma 19.pantu.

(4) Pensiju piešķir ar dienu, kad radušās tiesības uz pensiju, taču ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pensijas pieprasījuma un pensijas piešķiršanai nepieciešamo dokumentu iesniegšanas dienas.

(5) Pensija, uz kuru likumā noteiktajos gadījumos ir zaudētas tiesības, atjaunojama ar dienu, kad no jauna iegūtas tiesības uz to, taču ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pensijas atjaunošanai nepieciešamo dokumentu iesniegšanas dienas. Atjaunojot pensiju, tā pārskatāma saskaņā ar šā likuma 26.pantu. Ja no invaliditātes pensijas izmaksas pārtraukšanas dienas pagājuši vairāk nekā pieci gadi, invaliditātes pensiju piešķir no jauna.

(6) *(Izslēgta ar 20.10.2005. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

31.pants. Valsts pensijas piešķiršanas termiņš sakarā ar pensijas veida maiņu

Pārejot no viena valsts pensijas veida uz otru, jaunā veida valsts pensijas piešķiršanas termiņš nosakāms saskaņā ar šā likuma 30.panta noteikumiem.

IV nodaļa Valsts pensijas izmaksa

32.pants. Valsts pensijas izmaksāšanas kārtība

(1) Valsts pensijas izmaksājamas katru mēnesi. Valsts pensija pēc pensijas saņēmēja pieprasījuma pārskaitāma viņa Latvijas Republikas kredītiestādes vai pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontā, izmaksājama pakalpojuma sniedzēja noteiktajā izmaksas vietā vai piegādājama pensijas saņēmēja dzīvesvietā par maksu, ieturot no pensijas tās piegādes izdevumus saskaņā

ar gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto maksu par pensijas, pabalsta vai atlīdzības piegādi.

(2) Pensijas saņēmējs var pilnvarot citu personu saņemt pensiju.

(3) *(Izslēgta ar 05.08.99. likumu).*

(4) *(Izslēgta ar 20.12.2001. likumu).*

(5) Pensija, kuras izmaksa pārtraukta, pamatojoties uz pensijas saņēmēja iesniegumu, atjaunojama (neatkarīgi no izmaksas pārtraukšanas laika) ar dienu, kad saņemts iesniegums par pensijas izmaksas atjaunošanu. Atjaunotā pensija par laiku, kad tās izmaksa bija pārtraukta, pārskatāma saskaņā ar šā likuma 26.pantu.

(6) Latvijas Republikā piešķirtā pensija, kuras izmaksa pārtraukta sakarā ar personas izbraukšanu uz dzīvi ārvalstīs, atjaunojama ar pieprasījuma iesniegšanas dienu, ja persona ir atgriezies uz dzīvi Latvijas Republikā vai dzīvo citas ES vai EEZ dalībvalsts teritorijā. Ja ES vai EEZ teritorijā dzīvojoša persona pieprasījumu par pensijas atjaunošanu iesniedz līdz 2006.gada 30.aprīlim, pensijas izmaksu atjauno ar 2004.gada 1.maiju. Atjaunotā pensija par laiku, kad tās izmaksa bija pārtraukta, pārskatāma saskaņā ar šā likuma 26.pantu.

(7) Pensijas saņēmējs, kas ilgstoši (ilgāk par diviem mēnešiem) uzturas ārstniecības iestādē vai ieslodzījuma vietā, var iesniegt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai iesniegumu par pensijas pārskaitīšanu šīs iestādes kontā, lai nodrošinātu tās izmaksu. Pensijas pārskaitīšana ārstniecības iestādes kontā iespējama, ja pensijas saņēmējs par to iepriekš vienojies ar attiecīgās iestādes administrāciju un saņēmis rakstveida saskaņojumu.

(8) Gadījumā, kad pensijas saņēmējs vairs neuzturas ārstniecības iestādē vai ieslodzījuma vietā, vai viņa nāves gadījumā minētā iestāde mēneša laikā atmaksā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai pensijas saņēmējam neizmaksāto pensijas summu.

(9) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra izskata pieprasījumu par izmaksāto valsts pensiju par pagājušo periodu, bet ne ilgāku par trim gadiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.11.99. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu, 19.06.2008. likumu un 16.06.2009. likumu)

33.pants. Avansi

(1) Ja apdrošinātajai personai ir tiesības uz pensiju, bet pensijas apmēra noteikšanai nav visas nepieciešamās informācijas, pensijas pieprasītājam izmaksā avansu. Avansu izmaksā ne ilgāk par sešiem mēnešiem, skaitot no nākamā mēneša pēc pensijas pieprasījuma iesniegšanas dienas. Avansa izmaksas termiņš nav attiecināms uz gadījumiem, kad piemēro regulu Nr.[1408/71](#).

(2) Ja izmaksātais avanss pārsniedz summu, kāda personai pienākas, pārmaksāto summu atlīdzina no turpmākās pensijas izmaksas.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

34.pants. Valsts pensijas saņēmēja pienākumi

Valsts pensijas saņēmēja pienākums ir ziņot Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļai par tādu apstākļu iestāšanos, kas izraisa pensijas izmaksas pārtraukšanu vai grozījumus izmaksājamās pensijas apmērā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu un 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2000.)

35.pants. Valsts pensijas izmaksa par pagājušo laiku

(1) Aprēķinātās valsts pensijas summas, ko pensijas saņēmējs laikā nav saņēmis, izmaksā par pagājušo laiku, bet ne ilgāku par trim gadiem pirms pensijas pieprasījuma iesniegšanas dienas.

(2) (Izslēgta ar 02.11.2006. likumu).

36.pants. Ieturējumi no valsts pensijas

(1) Ieturējumus no valsts pensijas izdara:

1) pamatojoties uz tiesas nolēmumiem un citu institūciju (amatpersonu) lēmumiem, kurus saskaņā ar likumu izpilda tiesas nolēmumu izpildīšanai noteiktajā kārtībā;

2) pamatojoties uz institūciju (amatpersonu) lēmumiem, kuri izpildāmi bezstrīda kārtībā;

3) pamatojoties uz Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas amatpersonas lēmumu, lai piedzītu tās pensijas summas, kas pensionāram pārmaksātas viņa vainas dēļ. Šajā gadījumā ik mēnesi ieturami 10% no izmaksājamās pensijas.

(2) Ieturējumi no valsts pensijas aprēķināmi no pensijas saņēmējam izmaksājamās summas. Kopējā ieturējumu summa mēnesī nedrīkst pārsniegt 30% no pensijas. Ja pensijas izmaksa tiek izbeigta pirms parāda dzēšanas, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas atlikušo parāda daļu piedzen likumā noteiktajā kārtībā. Ieturējumus no invaliditātes pensijas izdara no summas, kura pārsniedz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

37.pants. Sakarā ar pensijas saņēmēja nāvi nesāņemtās pensijas un apbedīšanas pabalsta izmaksāšana

(1) Izmaksai aprēķinātās pensijas summas, kas nav izmaksātas līdz pensionāra nāvei, ir tiesības saņemt pensijas saņēmēja laulātajam, pirmās un otrās pakāpes radniekiem, bet citai personai - uz mantojuma apliecības vai tiesas nolēmuma pamata.

(2) Pensijas saņēmēja nāves gadījumā viņa ģimenei vai personai, kas uzņēmusies apbedīšanu, izmaksā apbedīšanas pabalstu divu mēnešu pensijas apmērā.

(3) Pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam, pamatojoties uz viņa pieprasījumu, piešķir un izmaksā vienreizēju pabalstu mirušā laulātā divu pensiju apmērā. Tiesības uz vienreizējo pabalstu ir tad, ja mirušā laulātā nāves dienā pārdzīvojušais laulātais arī ir šajā likumā noteiktās pensijas saņēmējs un nāve iestājusies pēc 2007.gada 1.janvāra. Tiesības uz pabalstu ir, ja tas pieprasīts 12 mēnešu laikā no mirušā laulātā nāves dienas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.11.2006. likumu un 19.06.2008. likumu)

38.pants. Pensijas izmaksa personām, kuras izbrauc uz ārvalstīm

Personām, kuras izbrauc uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, Latvijas Republikā piešķirtās valsts pensijas izmaksa turpināma Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, ja starptautiskajos līgumos, ko apstiprinājusi Saeima, nav noteikts citādi.

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

Pārejas noteikumi

1. Līdz 1990.gada 31.decembrim Latvijas pilsoņiem Latvijas teritorijā un bijušās PSRS teritorijā uzkrātie darba un tam pielīdzinātie periodi, kā arī šā punkta 10.apakšpunktā minētais ārpus Latvijas uzkrātais periods ir pielīdzināts apdrošināšanas stāžam. Ārvalstniekiem, bezvalstniekiem un Latvijas nepilsoņiem apdrošināšanas stāžam pielīdzināts Latvijas teritorijā uzkrātais darba un tam pielīdzinātais periods, kā arī bijušās PSRS teritorijā uzkrātie darbam pielīdzinātie periodi, kas norādīti šā punkta 4. un 5.apakšpunktā, un šā punkta 10.apakšpunktā minētais ārpus Latvijas uzkrātais periods. Līdz 1990.gada 31.decembrim, bet šā punkta

11.apakšpunktā minētajā gadījumā — līdz 1995.gada 31.decembrim apdrošināšanas stāžam pielīdzināti šādi darbam pielīdzinātie periodi:

1) obligātais aktīvais militārais dienests un alternatīvais (darba) dienests;

2) virsdienests karavīriem un dienests virsniekiem Latvijas Republikas armijā, Latvijas pilsoņiem - arī PSRS Bruņotajos spēkos, ja viņiem sakarā ar darbību Latvijas interesēs atņemta dienesta pakāpe vai viņi iesaukti aktīvajā militārajā dienestā pēc obligātā karadienesta vai pēc civilās augstskolas beigšanas, ja nesaņem citas valsts pensiju, kuras apmēra noteikšanā ir ņemts vērā šis dienesta periods;

3) dienests ierindas un komandējošā sastāva amatos iekšlietu iestādēs, izņemot VDK;

4) mācību laiks augstākajās mācību iestādēs, kā arī citās mācību iestādēs pēc vidējās izglītības iegūšanas, bet ne vairāk par pieciem gadiem attiecībā uz specialitātēm, kurās izglītības iegūšanai bija noteikti ne vairāk kā pieci gadi, un ne vairāk par sešiem gadiem attiecībā uz specialitātēm, kurās izglītības iegūšanai bija noteikti vairāk nekā pieci gadi;

5) mācību laiks aspirantūras dienas nodaļā, bet ne vairāk par trim gadiem, pēcdiploma izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas laiks;

6) individuālais darbs;

7) laiks, kad kopts I grupas invalīds vai bērns invalīds līdz 16 gadu vecumam, kā arī cilvēks, kas sasniedzis 80 gadu vecumu;

8) laiks, kad māte audzinājusi bērnu līdz 8 gadu vecumam;

9) algots darbs reliģiskajās organizācijās;

10) politiski represēto ieslodzījuma vietās, nometinājumā tajā skaitā PSRS Iekšlietu ministrijas Galvenās rūpniecības uzņēmumu celtniecības pārvaldes nr.907 pārzinātajos darbos un izsūtījumā, kā arī bēgšanā no šīm vietām pavadītais laiks trīskāršā apmērā, bet Galējos Ziemeļos un tiem pielīdzinātajos rajonos - pieckārtīgā apmērā. Rajonus, kas uzskatāmi par Galējo Ziemeļu un tiem pielīdzinātajiem rajoniem, nosaka Ministru kabinets. Tām personām, kurām šis stāžs noteikts seškārtīgā apmērā, aprēķinātais stāžs tiek saglabāts;

11) laiks, kad apdrošinātā persona atzīta par I, II vai III grupas invalīdu un nestrādā (arī sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību), bet ne ilgāk kā līdz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai; minētais laiks ņemams vērā tikai vecuma pensijas sākuma kapitāla aprēķināšanai;

12) nodarbinātība kolhoza biedra statusā no 16 gadu vecuma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 27.12.96. likumu, 20.11.97. likumu, 20.12.2001. likumu, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu /Sk. "Pārejas noteikumi" 45.punktu/)

2. No 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim apdrošināšanas stāžu veido darbs un tam pielīdzinātie periodi, kuri norādīti šā punkta 1., 2. un 3.apakšpunktā un kuros bija jāveic, bet attiecībā uz pašnodarbinātām personām ir veiktas apdrošināšanas iemaksas, un šā punkta 4., 5., 6. un 7.apakšpunktā norādītie darbam pielīdzinātie periodi, kuros ir veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas. Apdrošināšanas stāžam pielīdzināti šādi nodarbinātības periodi:

1) obligātais aktīvais militārais dienests un alternatīvais (darba) dienests;

2) virsdienests karavīriem un dienests virsniekiem Latvijas Republikas armijā, Latvijas pilsoņiem - arī PSRS Bruņotajos spēkos, ja viņiem sakarā ar darbību Latvijas interesēs atņemta dienesta pakāpe;

3) dienests ierindas un komandējošā sastāva amatos iekšlietu iestādēs, izņemot VDK;

4) mācību laiks augstākajās mācību iestādēs, kā arī citās mācību iestādēs pēc vidējās izglītības iegūšanas;

5) pēcdiploma izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas laiks;

6) laiks, kad kopts I grupas invalīds vai bērns invalīds līdz 16 gadu vecumam, kā arī cilvēks, kas sasniedzis 80 gadu vecumu;

7) laiks, kad māte audzinājusi bērnu līdz 8 gadu vecumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.12.96. likumu un 20.12.2001. likumu un 20.10.2005. likumu)

2.¹ Šo pārejas noteikumu 1. un 2.punktā noteikto periodu aprēķināšanas, pierādīšanas un uzskaites kārtību nosaka Ministru kabinets.

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

2.² Nosakot tiesības uz valsts pensiju, saskaņā ar šo likumu neņem vērā:

1) līdz 1990.gada 31.decembrim uzkrātos apdrošināšanas periodus, ja tie ņemti vērā, piešķirot citas valsts pensiju;

2) līdz 1995.gada 31.decembrim uzkrātos apdrošināšanas periodus personai, uz kuru attiecas Padomes regula Nr. [259/68](#) un kurai par šiem periodiem aprēķinātais pensijas sākuma kapitāls, kas nodots Eiropas Savienības pensiju shēmai, nav atmaksāts.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

3. Izdevumi, kas saistīti ar šo pārejas noteikumu 1. un 2.punktā minēto periodu iekļaušanu pensiju aprēķināšanā, sedzami no valsts pensiju speciālā budžeta, izņemot izdevumus, kas saistīti ar šo pārejas noteikumu 1.punkta 10.apakšpunktā noteiktajiem atvieglojumiem. Izdevumi, kas saistīti ar pensijas apmēra palielināšanu, piemērojot šo pārejas noteikumu 1.punkta 10.apakšpunktā, kā arī 10.punkta 3.un 4.apakšpunktā noteiktos atvieglojumus, ar 2003.gada 1.janvāri sedzami no valsts pamatbudžeta līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

4. Apdrošināšanas iemaksas no sociālās apdrošināšanas budžeta līdzekļiem tiek izdarītas:

1) par personu, kurai piešķirts bezdarbnieka statuss un kura saņem bezdarbnieka pabalstu, līdz likuma "Par obligāto sociālo apdrošināšanu bezdarba gadījumam" spēkā stāšanās dienai;

2) par nestrādājošu personu, kura atzīta par invalīdu sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību pirms likuma "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" spēkā stāšanās dienas.

(27.12.1996. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 07.01.97.)

5. Personai, kura līdz likuma "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" spēkā stāšanās dienai atzīta par invalīdu sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību, vai tās nāves gadījumā personai, kas bijusi tās apgādībā, invaliditātes pensija vai apgādnieka zaudējuma pensija piešķirama un izmaksājama saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām". Tas attiecas arī uz personu:

1) kurai invaliditāte sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību noteikta pēc 1997.gada 1.janvāra, bet šī persona cietusi nelaimes gadījumā darbā vai strādājusi apstākļos, kas ir cēlonis arodslimībai, līdz šim termiņam;

2) kuras apgādnieks miris pēc 1997.gada 1.janvāra, bet viņa nāves cēlonis bija līdz šim termiņam notikušais nelaimes gadījums darbā vai arodslimība.

(27.12.1996. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

6. Par apdrošināto personu iemaksu periodos, kas minēti šā likuma 9.panta trešajā daļā, apdrošināšanas iemaksas līdz 1997.gadam tiek izdarītas no sociālās apdrošināšanas budžeta līdzekļiem, bet no 1997.gada - no valsts pamatbudžeta līdzekļiem.

7. Pārejas periodā apdrošināšanas stāžu apliecinājoši dokumenti ir:

- 1) darba grāmatiņa;
- 2) darba līgumu grāmatiņa;
- 3) dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu;
- 4) citi dokumenti, kas apliecina apdrošināšanas stāžu (izziņas, darba līgumi un to izpildi apliecinājoši dokumenti u.c.).

8. Vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums, kāds līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai bija noteikts 1990.gada 29.novembra likuma "Par valsts pensijām" 8.panta otrajā punktā un 9. - 12.pantā, 1996.gadā ir paaugstināms par vienu gadu, un ar katra nākamā gada 1.jūliju tas pieaug par sešiem mēnešiem, līdz tiek sasniegts 62 gadu vecums.

Vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums vīriešiem - no 60 līdz 62 gadiem - ar 2000.gada 1.janvāri pieaug pakāpeniski - ar katra gada 1.janvāri par sešiem mēnešiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti 04.11.99. likumu un 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

9. Izdarot grozījumus apdrošināšanas iemaksu tarifos, pārtraucama turpmāka apdrošināšanas stāža noteikšana, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos, saglabājot tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par agrāk nostrādāto laiku, ievērojot vecumu, kāds norādīts šo pārejas noteikumu 8.punktā.

10. Piešķirot pensiju šajā likumā noteiktajā kārtībā (ievērojot nosacījumus, kādi norādīti šā punkta 1.apakšpunktā), tās aprēķināšanai uzkrātais pensijas kapitāls līdz 2006.gadam indeksējams pēc šajā punktā noteiktajiem koeficientiem šādos gadījumos:

- 1) to tiesību kompensēšanai, kas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai bija noteiktas 1990.gada 29.novembra likuma "Par valsts pensijām" 9.- 11.pantā un 12.panta 1. un 2.punktā, ja nav sasniegts 62 gadu vecums un ievēroti šādi nosacījumi:

Kategorijas un nosacījumi	Koeficients	
	vīriešiem	sievietēm
Invalīdi uz mūžu ar apdrošināšanas stāžu ne mazāku: vīriešiem - par 25 gadiem, sievietēm - par 20 gadiem	1,09	1,1
Sievietes, kurām ir pieci vai vairāk bērni vai bērns invalīds kopš bērnības un kuras ir izaudzinājušas bērnus līdz 8 gadu vecumam, ar apdrošināšanas stāžu ne mazāku par 20 gadiem	-	1,1
Liliputi, punduri un neredzīgie ar apdrošināšanas stāžu ne mazāku: vīriešiem - par 20 gadiem, sievietēm - par 15 gadiem	1,33	1,37
Personas, kuras ir strādājušas darbos ar sevišķi kaitīgiem un sevišķi smagiem darba apstākļiem, ar apdrošināšanas stāžu ne mazāku: vīriešiem - par 20 gadiem, sievietēm - par 15 gadiem, ja vismaz ceturtdaļa no tiem nostrādāti darbos ar sevišķi kaitīgiem un sevišķi smagiem darba apstākļiem	1,2	1,22
Personas, kuras ir strādājušas darbos ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem, ar apdrošināšanas stāžu ne mazāku: vīriešiem - par 25 gadiem, sievietēm - par 20 gadiem, ja vismaz ceturtdaļa no tiem nostrādāti darbos ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem	1,09	1,1

2) piešķirot apgādnieka zaudējuma pensiju bērniem, kas pēc Černobiļas AES avārijas dzimuši tās seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēs, pensijas aprēķināšanai mirušā apgādnieka iespējamais pensijas kapitāls indeksējams ar koeficientu 1,1;

3) piešķirot vecuma pensiju politiski represētajām personām ar apdrošināšanas stāžu vīriešiem - ne mazāku par 25 gadiem, sievietēm - ne mazāku par 20 gadiem, to uzkrātais pensijas kapitāls indeksējams ar koeficientu 1,1;

4) sakarā ar politiski represētās personas statusa iegūšanu piešķirtā valsts pensija pārrēķināma, ņemot vērā papildus pierādīto apdrošināšanas stāžu un ievērojot šā punkta 3.apakšpunktā vai 16.punkta

7.apakšpunktā noteikto. Pensija pārrēķināma šā likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteiktajos termiņos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, 05.08.99. likumu un 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

11. Nosakot tiesības uz pensiju sakarā ar apdrošināšanas stāžu, kāds norādīts šo pārejas noteikumu 10.punkta 1.apakšpunktā, par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos Latvijas teritorijā, piemērojami saraksti, kas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai noteica ražotņu, darbu un profesiju atbilstību darbam, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.10.2005. likumu)

12. Pārtraukt ar 1998.gada 1.janvāri apdrošināšanas stāža noteikšanu, kas dod tiesības uz izdienas pensiju saskaņā ar nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)", bet ar 1999.gada 1.janvāri - apdrošināšanas stāža noteikšanu, kas dod tiesības uz izdienas pensiju saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām".

Personām, kuras līdz 1999.gada 1.janvārim nostrādājušas attiecīgajās profesijās ne mazāk kā trīs ceturtdaļas no apdrošināšanas stāža, kas saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām" nepieciešams attiecīgās izdienas pensijas piešķiršanai, saglabājas tiesības uz izdienas pensiju, ja ir ievēroti pārējie minētajā nolikumā noteiktie nosacījumi. Izdienas pensiju izmaksā no valsts pensiju speciālā budžeta.

Personām, kurām izdienas pensija piešķirta saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām" un kuras šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto vecumu sasniegušas pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas, izdienas pensijas vietā piešķirama vecuma pensija. Tā nedrīkst būt mazāka par izdienas pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim.

Līdz 1998.gada 1.janvārim saskaņā ar nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)" piešķirto izdienas pensiju izmaksā turpināma no valsts pensiju speciālā budžeta.

No valsts pensiju speciālā budžeta izmaksājamās izdienas pensijas pārskatāmas atbilstoši kārtībai, kādu nosaka šā likuma 26.pants, ievērojot šo pārejas noteikumu 15.punktu.

No valsts pensiju speciālā budžeta izmaksājamās izdienas pensijas izmaksu pārtrauc laikā, kad izdienas pensijas saņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu. Ja persona 2007.gada 31.decembrī vienlaikus ir gan izdienas pensijas, gan bezdarbnieka pabalsta saņēmēja, tad šai personai ar 2008.gada 1.februāri pārtrauc izdienas pensijas izmaksu uz atlikušo bezdarbnieka pabalsta izmaksas termiņu.

Izdienas pensijas pārmaksāšanas gadījumā pārmaksāto summu, pamatojoties uz Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas amatpersonas lēmumu, ik mēnesi ietur 10 procentu apmērā no turpmāk izmaksājamās pensijas.

(20.11.1997. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.11.2007. likumu)

13. Pārejas periodā, kad valsts pensija tiek aprēķināta saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmās daļas noteikumiem, ņemami vērā šādi noteikumi:

apdrošināšanas periods līdz 1995.gadam (ieskaitot) tiks kreditēts ar sākuma kapitālu (Ks), ko var palielināt ar turpmākām iemaksām saskaņā ar šā likuma 12.panta pirmās daļas noteikumiem:

$$K_s = V_i \times A_s \times 0.2$$

As - apdrošināšanas stāžs par periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot),

Vi - gada vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, kas ar 1997.gadu, ņemot vērā pensijas kapitāla gada pieaugumu, ir piemērojama 1996.gada iemaksu algu līmenim

Atkarībā no pensijā aiziešanas laika (ja nepieciešams, piemērojot šā likuma 33.pantu) vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma šādā veidā:

Aizejot pensijā:

1996. gadā -

Vi ir vidējā apdrošināšanas iemaksu alga 1995.gadā;

1997. gadā -

Vi ir apdrošinātās personas vidējā apdrošināšanas iemaksu alga 1996.gadā;

Ja 1996.gadā pensijas pieprasītājs ir nostrādājis mazāk par 12 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu par 1996.gadā nostrādātajiem mēnešiem ar 12. Ja apdrošinātās personas apdrošināšanas stāžs Latvijā nav mazāks par 30 gadiem un apdrošinātās personas vidējā apdrošināšanas iemaksu alga 1996.gadā ir mazāka par 1996.gadam noteikto vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, vai persona bijusi atzīta par bezdarbnieku, pensijas apmēra noteikšanai ņemama vērā 1996.gadam noteiktā vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;

1998. gadā -

Vi ir apdrošinātās personas 24 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laika periodā no 1996.gada līdz 1998.gadam. Ja šajā periodā pensijas pieprasītājs ir nostrādājis mazāk par 24 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu ar 24. Ja apdrošinātās personas apdrošināšanas stāžs Latvijā, bet politiski represētajām personām līdz 1991.gada 1.janvārim saskaņā ar šo pārejas noteikumu 1.punktu uzkrātais stāžs nav mazāks par 30 gadiem un apdrošinātās personas 24 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga ir mazāka 1997.gadam noteikto vidējo apdrošināšanas iemaksu algu vai persona bijusi atzīta par bezdarbnieku, ņemama vērā 1997.gadam noteiktā vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;

1999.gadā -

Vi ir apdrošinātās personas 36 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laikā no 1996.gada līdz 1999.gadam. Ja šajā periodā pensijas pieprasītājs ir nostrādājis mazāk par 36 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu ar 36. Ja apdrošinātajām personām un par bezdarbniekiem atzītajām personām apdrošināšanas stāžs Latvijā, bet politiski represētajām personām līdz 1991.gada 1.janvārim saskaņā ar šo pārejas noteikumu 1.punktu uzkrātais stāžs nav mazāks par 30 gadiem un apdrošināto personu 36 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga ir mazāka par 1998.gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī, ņemama vērā 1998.gadam noteiktā vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;

2000.gadā un turpmākajos gados -

Vi ir apdrošinātās personas 48 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laika periodā no 1996.gada līdz 2000.gadam. Ja šajā periodā apdrošināšanas iemaksas ir veiktas mazāk par

48 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga nosakāma, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu ar 48.

Ja pēc šā likuma spēkā stāšanās līdz pensijas pieprasīšanai apdrošināšanas iemaksas nav veiktas vai veiktas pēc 2000.gada, kā arī tad, ja pensijas pieprasītāja vidējā apdrošināšanas iemaksu alga attiecīgajā periodā ir mazāka par 40 procentiem no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (kalendāra gadā, kas beidzas gadu pirms tā gada, kurā tiek piešķirta pensija), — Vi no 2002.gada 1.janvāra ir 40 procenti no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (kalendāra gadā, kas beidzas gadu pirms tā gada, kurā tiek piešķirta pensija). Attiecībā uz invalīdiem piemērojama šo pārejas noteikumu 18.punktā noteiktā kārtība.

Pārejas periodā vecuma pensija aprēķināma pēc šādas formulas:

$K_s + K - P = \frac{G}{P}$ P - gada pensija, kuras divpadsmitā daļa ir mēneša pensija; K_s - sākuma kapitāls, kas noteikts šā punkta otrajā daļā; K - pensijas kapitāls, kas noteikts šā likuma 12.panta pirmajā daļā; G - laikposms (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 22.05.97. likumu, 20.11.97. likumu, 21.10.98. likumu un 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

14. (Izslēgts ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.).

15. Valsts pensijas 2009.gadā pārskatītas netiek.

(12.03.2009. likuma redakcijā)

16. Pensijas, kas piešķirtas pirms šā likuma spēkā stāšanās, bet attiecībā uz invaliditātes pensiju - pirms 1997.gada 1.janvāra, netiek pārrēķinātas, izņemot šādus gadījumus, kad tas tiek veikts šādā kārtībā:

1) ja papildināts līdz 1996.gada 1.janvārim uzkrātais apdrošināšanas stāžs, ja ģimenes sastāvā notikušas pārmaiņas, kas skar tos ģimenes locekļus, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, ja mainījusies invaliditātes grupa, vecuma, invaliditātes vai apgādnieka zaudējuma pensija pārrēķināma pēc formulas:

$$P = 0.3 \times VA + 0.004 \times VA \times AS \times GL$$

P - pensija,

VA — pēdējā vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, kas piemērota pensijas apmēra noteikšanai pirms pensijas pārrēķināšanas,

AS - apdrošināšanas stāža pilni gadi,

GL — to ģimenes locekļu skaits, kuriem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju.

2) (izslēgts ar 20.12.2001. likumu);

3) pārrēķinot invaliditātes pensiju, pārrēķināma arī piemaksa pie tās, kas nosakāma pie I grupas invaliditātes pensijas 12 procentu apmērā un pie II grupas invaliditātes pensijas - sešu procentu apmērā no pēdējās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas, kas piemērota pensijas apmēra noteikšanai pirms pensijas pārrēķināšanas;

4) sakarā ar apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts pēc šā likuma stāšanās spēkā, vecuma pensija, izdienas pensija un I un II grupas invaliditātes pensija pārrēķināma šā likuma 24.pantā noteiktajā kārtībā;

5) pārrēķinot pensiju, ņemami vērā šā likuma 25.panta otrās daļas 1. un 2.punktā un trešajā daļā noteiktie termiņi, izņemot šo pārejas noteikumu 23.punktā minētos gadījumus. Ja invaliditātes pensijas saņēmējam mainījusies invaliditātes grupa, invaliditātes pensija pārrēķināma no dienas, kad mainīta invaliditātes grupa;

6) pensija palielināma šā likuma 26.pantā noteiktajā kārtībā, ievērojot šo pārejas noteikumu 15.punktu;

7) politiski represētajām personām agrāk piešķirtās vecuma pensijas un invaliditātes pensijas bez piemaksas, kas noteikta šā punkta 3.apakšpunktā, pārrēķināmas, piemērojot koeficientu 1,1;

8) pārejot no viena pensijas veida uz citu, personām, kuras šajā likumā noteikto vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu sasniegušas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, pensija netiek piešķirta no jauna; šajā gadījumā ņemams vērā šā likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteiktais termiņš un piemērojama šā punkta 1.apakšpunktā noteiktā pensijas aprēķināšanas kārtība;

9) pensijas izmaksa veicama šā likuma IV nodaļā noteiktajā kārtībā;

10) piešķirot pensiju no jauna, tā piešķirama šajā likumā noteiktajā kārtībā;

11) *(izslēgts ar 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 07.12.99.);*

12) apdrošinātā persona, kurai valsts pensija piešķirta līdz 1997.gada 1.janvārim un kurai, pēc 1996.gada 1.janvāra nostrādājot vismaz trīs gadus, līdz 1999.gada 6.decembrim no jauna piešķirta pensija, kuras apmērs piešķiršanas brīdī pārsniedza 100 latus, turpina atmaksāt vecuma vai izdienas pensiju valsts pensiju speciālajā budžetā no 1996.gada 1.janvāra līdz pensijas piešķiršanai no jauna saņemto vecuma vai izdienas pensiju. Atmaksājamās summas ikmēneša ieturēšanu neizdara laikposmā, kurā ir pārtraukta pensijas izmaksa;

13) *(izslēgts ar 05.08.99. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2000.).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu, 27.12.96. likumu, 20.11.97. likumu, 21.10.98. likumu, 22.04.99. likumu, 05.08.99. likumu, 20.12.2001. likumu, 23.12.2002. Satversmes tiesas spriedumu /16.punkta 1.apakšpunkta teksts "no 1991.gada 1.janvāra" atzīts par neatbilstošu Satversmes 91.pantam un spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža/, 20.10.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

17. Piešķirot invaliditātes pensiju:

1) laikā no 1997.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 1.janvārim, tā aprēķināma šā likuma 16.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajā kārtībā, ņemot vērā apdrošinātās personas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu par faktiski nostrādātajiem mēnešiem, bet ne vairāk kā par 36 mēnešiem pēc kārtas (neatkarīgi no tā, cik ilgs bijis pārtraukums darbā) periodā no 1996.gada 1.janvāra līdz invaliditātes pensijas piešķiršanai;

2) šā likuma 16.panta pirmajā daļā noteiktā maksimāli iespējamā apdrošināšanas stāža aprēķināšanai (arī pārrēķinot invaliditātes pensiju) ievērojami šo pārejas noteikumu 8.punkta nosacījumi.

(27.12.1996. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 07.01.97.)

18. Personām, kurām invaliditāte noteikta pirms šā likuma spēkā stāšanās, bet kuras šajā likumā noteikto vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu sasniegušas pēc šā likuma spēkā stāšanās, invaliditātes pensijas vietā piešķirama vecuma pensija, kas aprēķināma saskaņā ar šā likuma 12.pantu, ievērojot šo pārejas noteikumu 13.punkta nosacījumus:

1) ja invalīds periodā no 1996.gada 1.janvāra līdz 2000.gada 1.janvārim nav bijis darba ņēmējs vai pašnodarbinātais, Vi ir 1996.gadam valstī noteiktā vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;

2) *(izslēgts ar 20.12.2001. likumu);*

3) pensijas sākuma kapitāla noteikšanai par invaliditātes laiku līdz 1996.gada 1.janvārim, kad apdrošinātā persona tika atzīta par invalīdu (arī sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību) un nav strādājusi, bet ne ilgāk kā līdz vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai, ņemama vērā šāda vidējā apdrošināšanas iemaksu alga (Vi):

1996.gadā - Vi ir 50 procenti no 1995.gadā noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;

1997.gadā un turpmāk - Vi ir 50 procenti no 1996.gada vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.11.96. likumu un 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

19. Invaliditātes pensijas vietā piešķirtā vecuma pensija invaliditātes laikā nedrīkst būt mazāka par invaliditātes pensiju, kas saņemta līdz vecuma pensijas piešķiršanas brīdim. Invaliditātes grupas atkārtotas noteikšanas gadījumā, ja invaliditātes pārtraukuma laiks nav lielāks par vienu mēnesi, vecuma pensijas izmaksa (arī invaliditātes pārtraukuma laikā) turpināma iepriekšējā apmērā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

20. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē:

1) likums "Par valsts pensijām" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 1./2., 51. nr.; 1993, 18./19., 20./21.nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1993, 32.nr.; 1994, 6.nr.);

2) likums "Par valsts pensiju pagaidu aprēķināšanas kārtību" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1993, 32.nr.; 1994, 6.nr.);

3) Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums "Par Latvijas Republikas likuma "Par valsts pensijām" spēkā stāšanās kārtību" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 1./2.,51.nr.).

21. No 1997.gada 1.jūnija līdz 1999.gada 31.decembrim izmaksājamā pensija nedrīkst pārsniegt apmēru, kas aprēķināts, ņemot vērā sociālajai apdrošināšanai pakļauto gada darba ienākumu robežu.

(22.05.1997. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

22. Līdz 1997.gada 1.jūnijam vecuma pensijas, kas piešķirtas 1997.gadā, pamatojoties uz apdrošināšanas personas pieprasījumu, pārrēķināmas, ņemot vērā 1996.gadam noteikto vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, ja apdrošinātajai personai 1996.gadā bija bezdarbnieka statuss un apdrošināšanas stāžs Latvijā pensijas pieprasīšanas brīdī nav bijis mazāks par 30 gadiem.

1997.gadā piešķirtā vecuma pensija politiski represētajām personām pārrēķināma saskaņā ar šo pārejas noteikumu 13.punkta nosacījumiem.

Pēc 1998.gada 1.janvāra invaliditātes pensijas vietā piešķirtā vecuma pensija pārrēķināma saskaņā ar šo pārejas noteikumu 19.punkta nosacījumiem, pamatojoties uz valsts pensijas saņēmēja pieprasījumu.

(22.05.1997. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.97. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.98.)

23. Ja tiek iegūtas tiesības uz pensijas palielināšanu sakarā ar apdrošināšanas iemaksu papildināšanu par periodu pirms pensijas piešķiršanas (pārrēķināšanas), pensija pārrēķināma

ar tās piešķiršanas (pārrēķināšanas) dienu. Pensijas pārrēķins izdarāms ne biežāk kā vienu reizi pusgadā.

(05.08.1999. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2000.)

24. Ar 1999.gada 1.septembri apdrošinātajām personām - vecuma vai izdienas pensiju saņēmējām - vecuma vai izdienas pensiju no jauna nepiešķir.

(05.08.1999. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar ST 25.10.2004. spriedumu /pārejas noteikumu 24.punkts atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1.pantam un par spēkā neesošu no 26.10.2004. attiecībā uz tām personām, kurām pensijas izmaksa tika pārtraukta uz personas iesnieguma pamata saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 16. punkta 11.apakšpunktu/)

25. *(Izslēgts ar 20.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)*

26. *(Atzīts par spēkā neesošu ar 19.03.2002. Satversmes tiesas spriedumu, kas stājas spēkā no 20.03.2002.)*

27. *(Izslēgts ar 04.11.99. likumu, kas stājas spēkā no 08.12.99.)*

28. Personām, kuras līdz 2001.gada 31.decembrim ir izbraukušas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs kā Latvijas pilsoņi, Latvijas Republikā piešķirtās pensijas izmaksa turpināma vai atjaunojama no pieprasījuma iesniegšanas dienas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Pensijas izmaksa personām, kuras uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs izbraukušas, sākot ar 2002.gada 1.janvāri, nodrošināma saskaņā ar šā likuma 38.pantu.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

29. Līdz 2011.gada 31.decembrim personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem, divus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu) ir tiesības vecuma pensiju pieprasīt priekšlaicīgi, bet vīriešiem — ne agrāk kā no 60 gadu vecuma.

(20.12.2001. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 09.06.2005. likumu un 19.06.2008. likumu)

29.¹ Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem ir tiesības vecuma pensiju pieprasīt piecus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu).

(02.11.2006. likuma redakcijā)

29.² Politiski represētajām personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

30. Personām, kurām vecuma pensija saskaņā ar šo pārejas noteikumu 29.punktu piešķirta priekšlaicīgi no 2009.gada 1.jūlija, līdz šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanai pensijas izmaksas apmērs ir 50% no piešķirtās vecuma pensijas. Personām, kurām vecuma pensija saskaņā ar šo pārejas noteikumu 29.punktu piešķirta priekšlaicīgi līdz 2009.gada 30.jūnijam, līdz šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanai pensiju turpina izmaksāt 80% apmērā.

(16.06.2009. likuma redakcijā)

31. Personām, kuras izmantojušas priekšlaicīgās pensionēšanās iespējas, laikā, kad tās kļuvušas par obligāti sociāli apdrošināmajām personām (darba ņēmējiem vai pašnodarbinātajiem), vecuma pensija nav izmaksājama līdz šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanai (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu).

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

32. No personas, kuras pensija laikā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 31.decembrim pārsniedz divkārtu valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu — un no 2002.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.decembrim šo pārejas noteikumu 26.punktā norādīto apmēru un kura laikā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.decembrim, būdama obligāti sociāli apdrošināmā persona (darba ņēmējs vai pašnodarbinātais), par to pretēji šā likuma 34.pantā noteiktajam nebija ziņojusi Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļai, ir tiesības ieturēt ne vairāk kā 30 procentus no izmaksājamās pensijas, līdz tiek dzēsta pensijas pārākums.

(20.12.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 109.pantam un par spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja Pensiju likuma pārejas noteikumu 26.punkts, tas ir, no 2002.gada 20.marta /Satversmes tiesas 06.04.2005. spriedums/)

33. Līdz 2011.gada 31.decembrim vecuma pensijas sākuma kapitāla aprēķināšanai apdrošinātajām personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kurām mēneša vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, kas aprēķināta saskaņā ar šo pārejas noteikumu 13.punktu, ir mazāka par vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī laikā no 1996.gada 1.janvāra līdz 1999.gada 31.decembrim, ir ņemama vērā 48 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga valstī iepriekš norādītajā periodā. Valsts pensijas, kas no 2000.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 31.decembrim piešķirtas apdrošinātajām personām, uz kurām attiecināmi iepriekš minētie nosacījumi, pamatojoties uz viņu pieprasījumu, pārrēķināmas no 2002.gada 1.janvāra.

(20.12.2001. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. likumu)

34. Līdz 2009.gada 31.decembrim vecuma pensijas minimālais apmērs nevar būt mazāks par valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, kuram piemērots šāds koeficients:

- 1) personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir līdz 20 gadiem, - 1,1;
- 2) personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir no 21 gada līdz 30 gadiem, - 1,3;
- 3) personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir no 31 gada līdz 40 gadiem, - 1,5;
- 4) personām, kuru apdrošināšanas stāžs ir 41 gads un vairāk gadu, - 1,7.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

35. Ministru kabinets līdz 2002.gada 30.jūnijam izstrādā noteikumus par valsts pensiju apmēra pārskatīšanas kārtību. Līdz minēto noteikumu spēkā stāšanās dienai piemērojami Ministru kabineta 2000.gada 14.marta noteikumi nr.99 "Valsts pensiju, atlīdzības par darbspēju zaudējumu un atlīdzības par apgādnieka zaudējumu apmēra pārskatīšanas kārtība", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(20.12.2001. likuma redakcijā)

36. Ja iegūtas tiesības uz valsts pensijas (neatkarīgi no tās piešķiršanas laika) palielināšanu sakarā ar šo pārejas noteikumu 1.punktā minēto darba un tam pielīdzināto periodu papildināšanu, pensiju, pamatojoties uz pensijas saņēmēja pieprasījumu, pārrēķina šā

likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteiktajos termiņos, ievērojot līdz pensijas pārrēķināšanai piemēroto pensijas aprēķināšanas kārtību.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

37. Valsts pensija, kas piešķirta līdz 1995.gada 31.decembrim, nedrīkst būt mazāka par minimālo apmēru, kādu attiecīgā veida pensijai nosaka šis likums.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

38. Ja personai no 1991.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 13.martam ir uzkrāti šā likuma 9.panta otrās daļas 1.punkta "a" apakšpunktā un šo pārejas noteikumu 2.punkta 1., 2. un 3.apakšpunktā minētie apdrošināšanas periodi, kuri nav ņemti vērā pensijas aprēķināšanā, pensija, pamatojoties uz pensijas saņēmēja iesniegumu, pārrēķināma šā likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteiktajos termiņos.

(20.10.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. likumu)

39. Ja iestājušies apstākļi, kas saskaņā ar šo pārejas noteikumu 29.punktu ļauj piešķirtās pensijas vietā saņemt pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem, kādus nosaka šis likums, pensiju pārrēķina šā likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteiktajā kārtībā.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

40. Vecuma pensiju, kas piešķirta izdienas vai invaliditātes pensijas vietā, pārrēķināšanas gadījumā veido agrāk piešķirtā (pārrēķinātā) pensija, neņemot vērā šo pārejas noteikumu 12. un 19.punkta nosacījumus, un pensija, kas šā likuma 12.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā aprēķināta, ņemot vērā pensijas kapitālu, ko persona uzkrājusi pēc pensijas piešķiršanas (pārrēķināšanas).

(20.10.2005. likuma redakcijā)

41. Latvijā dzīvojošiem vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim un ņemts vērā, piešķirot (pārrēķinot) pensiju, piešķir piemaksu par katru apdrošināšanas stāža gadu.

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā piešķir un izmaksā piemaksu, kā arī nosaka tās apmēru, kas 2009.gadā nedrīkst būt mazāka par 0,70 latiem.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

42. Ja apdrošināšanas stāžā ieskaitīti ārpus Latvijas uzkrātie periodi, tad, iegūstot tiesības uz citas valsts pensiju (saskaņā ar regulu Nr.[1408/71](#)) par to pašu apdrošināšanas periodu, pensiju pēc personas pieprasījuma pārrēķina, šo periodu neieskaitot. Visu valstu piešķirto pensiju kopsumma nedrīkst būt mazāka par to pensijas apmēru, ko persona saņēmusi pirms pensijas pārrēķināšanas. Latvijas pensijas daļu var samazināt no nākamā mēneša pēc tam, kad saņemts lēmums par citā valstī piešķirto pensiju.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

43. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2006.gada 30.jūnijam piemērojami Ministru kabineta 2002.gada 26.marta noteikumi Nr.134 "Latvijas Republikā piešķirto valsts pensiju izmaksas kārtība personām, kuras izbrauc uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

44. Grozījumi šā likuma 24.panta pirmajā daļā par vecuma un invaliditātes pensijas pārrēķināšanu, ko varēs veikt ne biežāk kā reizi gadā, stājas spēkā 2007.gada 1.janvārī.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

45. Grozījumi šā likuma pārejas noteikumu 1.punkta ievaddaļā, kas nosaka līdz 1990.gada 31.decembrim apdrošināšanas stāžā ieskaitāmos darba un tam pielīdzināmos periodus, stājas spēkā 2007.gada 1.janvārī.

(20.10.2005. likuma redakcijā)

46. Personām, kurām no 1996.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 1.jūlijam ir priekšlaicīgi piešķirta vecuma pensija un kuras no pensijas piešķiršanas dienas līdz šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu) sasniegšanai ir nepārtraukti bijušas obligāti sociāli apdrošināmās personas (darba ņēmēji vai pašnodarbinātie), un kurām vecuma pensija minētajā periodā no jauna nav piešķirta, ir tiesības pieprasīt vecuma pensijas piešķiršanu no jauna šādā kārtībā:

1) vecuma pensiju no jauna piešķir ar šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu) sasniegšanas dienu, pamatojoties uz personas iesniegumu;

2) ja priekšlaicīgi piešķirtā vecuma pensija bija pārrēķināta sakarā ar pensijas kapitāla papildināšanu pēc tās piešķiršanas, tad pēc vecuma pensijas piešķiršanas no jauna to pārrēķina, pamatojoties uz pensijas lietā esošo personas iesniegumu par pensijas pārrēķināšanu un ņemot vērā pensijas kapitālu, kas uzkrāts pēc vecuma pensijas piešķiršanas no jauna. No jauna piešķirtās vecuma pensijas pārrēķinu veic, ievērojot iepriekš veiktā pārrēķina termiņu;

3) ja priekšlaicīgi piešķirtā vecuma pensija nav pārrēķināta sakarā ar pensijas kapitāla papildināšanu pēc tās piešķiršanas, tad pēc vecuma pensijas piešķiršanas no jauna to pārrēķina, pamatojoties uz personas iesniegumu un ievērojot šā likuma 25.panta otrās daļas 1.punktā noteikto termiņu;

4) no jauna piešķirto (pārrēķināto) vecuma pensiju, kas pārskatīta atbilstoši šo pārejas noteikumu 15.punktam, izmaksā par laiku no 2007.gada 1.janvāra, ja minētā pensija pieprasīta 12 mēnešu laikā no 2007.gada 1.janvāra. Ja vecuma pensijas piešķiršanu no jauna pieprasa pēc 12 mēnešiem no 2007.gada 1.janvāra, tad pensiju izmaksā par laiku, kas nav ilgāks par 12 mēnešiem pirms tās pieprasīšanas dienas. Izmaksājot no jauna piešķirto vecuma pensiju par pagājušo periodu, ņem vērā iepriekš saņemto vecuma pensiju;

5) ja no jauna piešķirtās vecuma pensijas apmērs pārsniedz šo pārejas noteikumu 41.punktā minēto vecuma pensijas apmēru, tad persona tiesības uz iepriekš piešķirto piemaksu pie vecuma pensijas zaudē no jauna piešķirtās vecuma pensijas dienā. Ja sakarā ar vecuma pensijas piešķiršanu no jauna piemaksa pie vecuma pensijas ir pārmaksāta, tad šā likuma 36.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktajā kārtībā izdara ieturējumus no vecuma pensijas, kas piešķirta no jauna.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

47. Personām, kuras laikā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2002.gada 19.martam bija obligāti sociāli apdrošināmās personas (darba ņēmēji vai pašnodarbinātie) un saņēma pensiju ierobežotā apmērā (līdz 2001.gada 31.decembrim divkārsa valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā un no 2002.gada 1.janvāra trīskārša valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā), izmaksā nesaņemto pensijas daļu, to ieskaitot personas norādītajā Latvijas Republikas kredītiestādes vai pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontā ne vēlāk kā līdz 2007.gada 31.decembrim.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

48. No 2007.gada 1.janvāra personām, kuru kopējais apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, no kuriem līdz 1995.gada 31.decembrim vismaz trešā daļa nostrādāta kaitīgos un smagos vai sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos saskaņā ar pārejas noteikumu 11.punktā ietvertajiem sarakstiem, ir tiesības vecuma pensiju pieprasīt piecus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu).

(02.11.2006. likuma redakcijā)

49. Apgādnieka zaudējuma pensiju, kas līdz 2006.gada 31.decembrim piešķirta adoptētajam pirms adopcijas vai padēlam un pameitai, turpina izmaksāt šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

50. Attiecībā uz personām, kuras laika posmā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2007.gada 28.februārim pieprasījušas vecuma pensijas pārrēķināšanu saskaņā ar šā likuma 24.pantu vai vecuma pensijas piešķiršanu no jauna saskaņā ar šo pārejas noteikumu 46.punktu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas amatpersona pieņem lēmumu laikā no 2007.gada 1.marta līdz 31.martam.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

51. Ja vecuma pensija piešķirta pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, tās izmaksu no 2009.gada 1.janvāra pārtrauc uz laiku, kad vecuma pensijas saņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu. Vecuma pensijas pārmaksāšanas gadījumā pārmaksāto summu, pamatojoties uz Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas amatpersonas lēmumu, ik mēnesi ietur 10 procentu apmērā no turpmāk izmaksājamās pensijas.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

52. Šā likuma 3.panta trešā daļa par personas, uz kuru attiecas Padomes regula Nr. [259/68](#), valsts obligātajā pensiju apdrošināšanas sistēmā uzkrātā pensijas kapitāla aprēķināšanu, nodošanu Eiropas Savienības pensiju shēmai un saņemšanu no tās stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

53. Šā likuma pārejas noteikumu 15.punkta ievaddaļā, 1. un 2.apakšpunkta grozījumi, kas atceļ ierobežojumu pieckārša valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā, stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

54. Šā likuma 26.¹ panta trešā daļa par personas, uz kuru attiecas Padomes regula Nr. [259/68](#), vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanu par Eiropas Savienības institūcijās nostrādāto periodu stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

55. Šā likuma pārejas noteikumu 41.punkta grozījumi, kas atceļ vecuma pensijas apmēra ierobežojumu — 225 lati — un nosaka piemaksu ne mazāku par 0,70 latiem vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem, stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

(19.06.2008. likuma redakcijā)

56. Ministru kabinets līdz 2009.gada 31.decembrim izdod šā likuma 26.pantā minētos noteikumus. Līdz attiecīgo noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2009.gada 31.decembrim piemērojami Ministru kabineta 2006.gada 25.aprīļa noteikumi Nr.310 "Valsts pensiju, atlīdzības par darbspēju zaudējumu un atlīdzības par apgādnieka zaudējumu apmēra pārskatīšanas kārtība", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(12.03.2009. likuma redakcijā)

57. Laika periodā no 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim saskaņā ar šo likumu noteikto valsts vecuma pensiju un saskaņā ar nolikumu "Par izdienas pensijām" un nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)" noteikto izdienas pensiju izmaksā atbilstoši likumam "Par valsts pensiju un valsts pabalstu izmaksu laika periodā no 2009.gada līdz 2012.gadam".

(16.06.2009. likuma redakcijā)

Likums stājas spēkā ar 1996.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 1995.gada 2.novembrī.

Valsts prezidents

G.Ulmanis

Rīgā 1995.gada 23.novembrī